

УДК 340.121.5

Лазіс Марія Ігорівна,
здобувач вищої освіти спеціальності 141
«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»,
Миколаївський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК В УКРАЇНІ (ОБМЕЖЕННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ)

Одним із головних обов'язків держави є забезпечення належних умов праці для таких верств населення, як жінки. Адже на сьогоднішній день дуже важко жінкам поєднувати працю з материнством, хатньою роботою. Праця жінок - особливий вид правової реалізації жінки у житті суспільства, зумовлений здійсненням нею трудової діяльності, що забезпечується законодавством України про працю.

Конституція України у ст. 24 проголошує, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [1]. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового

стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Хоча і законодавчо закріплені основні аспекти охорони праці жінок (порядок надання відпусток, гарантії при прийнятті на роботу, обмеження праці жінок у нічний час, перелік робіт на яких забороняється праця жінок, та інші), але в дійсності, вони у повному обсязі не реалізуються.

На жаль поширена з боку роботодавців дискримінація стосовно жінок в процесі найму обмежує можливості жінок влаштуватися на роботу, в тому числі на високооплачувані та престижні посади. Роботодавці, як в приватному, так і в державному секторах, регулярно підкреслюють бажану стать працівника в оголошеннях про вакансії та використовують інформацію про сімейні обставини, яку вони вимагають під час співбесід, аби відмовити жінкам в роботі. Незважаючи на наявні спеціальні правові гарантії, що забезпечують жінкам можливість поєднувати працю з материнством, працюючи матері, як і раніше, зазнають значних труднощів при реалізації своїх можливостей у сфері праці.

Стаття 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» встановлює рівні права жінок і чоловіків - відсутність обмежень чи привілеїв за ознакою статі [2]. Рівні можливості жінок і чоловіків - рівні умови для реалізації рівних прав жінок і чоловіків. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

Охорона праці жінок являється важливим інститутом трудового права, який диференціює цілий комплекс правових норм у регулюванні взаємовідносин працівників – жінок з роботодавцем з додержанням специфіки жіночої праці. Охорона праці жінок – найважливіша соціальна проблема для держави. Конвенція Міжнародної організації праці № 103 «Про охорону материнства» встановлює вимоги щодо підвищеної охорони праці жінок. Ця Конвенція застосовується як до жінок, зайнятих на промислових підприємствах, так і до жінок, зайнятих на непромислових та сільськогосподарських роботах, зокрема надомниць.

Оскільки майже всі сімейні турботи традиційно лежать на плечах жінок, більшість цих пільг адресоване виключно їм. Фізіологічні особливості жінки, її дітородна функція не може не накласти відбитку на обсяг її прав у процесі

здійснення трудової діяльності. З цим пов'язані обмеження при виконанні важких робіт, підйомі ваги та інші пільги і заохочення, що надаються жінкам трудовим і соціальним законодавством України. Пільги, гарантії і компенсації, передбачені законодавством для вагітних жінок і жінок, які мають дітей, надаються роботодавцем незалежно від його форми власності.

Для вагітної жінки передбачені такі пільги:

- зниження встановлених норм виробітку чи норм обслуговування;
- переказ вагітної жінки з збереженням середнього заробітку за попередньою роботою на іншу роботу, яка виключатиме вплив несприятливих виробничих факторів;
- встановлення режиму неповного робочого часу.

Для вагітних жінок також передбачені і гарантії у вигляді обмеження по напрямку у відрядження, залучення до понаднормової роботи та роботи в нічний час.

Правове забезпечення реформування соціально-економічних відносин українського суспільства вимагає нових організаційно-правових форм та конструкцій, за допомогою яких будуть вирішуватися складні завдання щодо всебічного соціального захисту працівника [3], особливо жінки, створенню необхідних умов для поєднання виробничих функцій з надзвичайно важливою для суспільства функцією материнства. А тому проголошені в Конституції України право на працю, на соціальний захист, своєчасне одержання винагороди за працю потребує впровадження ефективних правових механізмів реалізації зазначених прав громадян.

Висновки. На Україні, на жаль, і зараз продовжується погіршення умов праці. Тому в процесі переходу від заборон (що відповідає міжнародним нормам) до заохочування в законодавстві про працю жінок, слід серйозну увагу приділити поліпшенню охоронних норм у системі їх законодавчого закріплення. В сучасних умовах слід здійснювати поступовий перехід від деяких норм, що забороняють, до норм, які дозволяють жінці самостійно приймати рішення.

Бібліографічний список:

1. Конституція України від 28.06.1996 р.// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, с. 141.
2. Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», відомості Верховної Ради України, 2005, № 52, ст.561.
3. Курепін В. М. Актуальні питання охорони праці в енергетичній галузі України / В. М. Курепін, В. М. Курепін // Сучасні проблеми землеробської механіки : матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 119-й

річниці з дня народження академіка Петра Мефодійовича Василенка, м. Миколаїв, 17 – 19 жовтня 2019 р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 199 – 201.
URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6409>.

*Науковий керівник - старший викладач Курепін В.М.
Миколаївський національний аграрний університет*